

ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งสันนิษฐาน
ความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อหลักนิติธรรม

วิฑูรย์ กล้าศึก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2558

**Problems of Constitutionality in Conflicting with the Rule of Law
on Assuming Criminal Liability of Corporation Representatives**

Witoon Karsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of law, Dhurakij Pundit University

2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้เขียนต้องกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วิระ โลจายะ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งได้อบรมสั่งสอนผู้เขียนตั้งแต่แรกเริ่ม ที่ผู้เขียนเรียนวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่ได้กรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ คณศิริ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ ที่กรุณา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จบริบูรณ์

ที่สำคัญที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ และท่านอาจารย์สนั่น เกตุทัต ท่านทั้งสองผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ และท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นกร ผู้สร้างชื่อคณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ อันเป็นสถาบันที่ให้ทุนการศึกษาในระดับชั้นปริญญาโท แก่ผู้เขียนได้ศึกษาในระดับมหาบัณฑิต และคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ แก่ผู้เขียนจนทำให้ผู้เขียนเดินทางมาสู่ความสำเร็จในอีกขั้นหนึ่ง

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ คุณแม่ทองคำ กล้าศึก มารดา และคุณละเมียด เวชทัฬ น้ำสาว และครอบครัวของผู้เขียนที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนผู้เขียนด้วยดีเสมอมา

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ในทางวิชาการต่อผู้สนใจ ที่ได้ เห็นคุณค่าของการที่รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของบุคคลให้ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อน ในคดีอาญาว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)” ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญ ของหลักนิติธรรม (The Rule of Law) อันเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน อยู่บ้าง ผู้เขียนขออุทิศให้แก่บุพการี และผู้มีพระคุณแก่ผู้เขียนทุกท่าน ส่วนหากมีความผิดพลาดและ ข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วิฑูรย์ กล้าศึก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	10
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	11
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	
ของกฎหมายซึ่งบัญญัติให้สันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของ	
ผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อหลักนิติธรรม.....	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	13
2.2 การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	32
2.3 แนวคิดและพัฒนาการขององค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ	
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ.....	47
2.4 แนวคิดของหลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรมที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ	
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ.....	57
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับภารกิจของรัฐในการให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน.....	95
2.6 แนวคิดหลักประกันแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในทางอาญา	
ตามรัฐธรรมนูญ.....	97
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ และกติการะหว่างประเทศ	
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	116
2.8 แนวความคิดและเหตุผลในการกำหนดบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญา	
ของผู้แทนนิติบุคคล.....	125

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. หลักกฎหมายระหว่างประเทศ หลักกฎหมายต่างประเทศ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยซึ่งรับรองข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา.....	140
3.1 หลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรับรองข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา.....	140
3.2 หลักกฎหมายต่างประเทศซึ่งรับรองข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา.....	152
3.3 บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยซึ่งรับรองข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา.....	166
4. วิเคราะห์ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อหลักนิติธรรม.....	193
4.1 วิเคราะห์ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของบุคคล ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) และแนวทางแก้ไขปัญหา.....	193
4.2 วิเคราะห์ปัญหาข้อสันนิษฐานตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และแนวทางแก้ไขปัญหา.....	201
4.3 วิเคราะห์หลักประกันในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและแนวทางแก้ไขปัญหา.....	212
4.4 วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดอาญาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิด และแนวทางแก้ไขปัญหา.....	217

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.5 วิเคราะห์บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดบทสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ซึ่งอาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายในระดับรัฐธรรมนูญที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) และแนวทางแก้ไขปัญหา.....	222
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	232
5.1 บทสรุป.....	232
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	236
บรรณานุกรม.....	241
ภาคผนวก.....	251
ก. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2555.....	252
ข. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2556.....	257
ค. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 10/2556.....	262
ง. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2556.....	267
จ. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19-20/2556.....	272
ฉ. คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ ต. 2/2494.....	278
ช. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544.....	280
ซ. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2556.....	284
ประวัติผู้เขียน.....	288